

Tlačová správa **Prieskum názorov podnikateľov na dopady druhej vlny korona krízy**

Negatívny dopad opatrení v súvislosti s prebiehajúcou druhou vlnou pandémie COVID-19 pociťuje až **95 % oslovených malých a stredných podnikov v odvetviach**, ktorých sa primárne dotýkajú opatrenia platné k 15.10.2020. Výrazný negatívny dopad na podnikanie očakáva 72 % respondentov a mierne negatívny ďalších 23 % oslovených podnikateľov. Vyplynulo to z prieskumu o dopadoch opatrení na najviac zasiahnuté sektory, ktorého sa zúčastnilo 1 109 respondentov z prostredia malých a stredných podnikov a živnostníkov.

V reakcii na druhú vlnu pandémie je väčšina podnikateľov vo svojich firmách nútená zavádzať **široké spektrum opatrení s cieľom znížiť stratu**. Oslovení podnikatelia začínajú najmä **prispôbovať poskytovanie služieb novým potrebám trhu** alebo **investujú vlastné rezervy z minulosti s cieľom udržať chod firmy** (takmer 42 %).

Takmer štvrtina (23 %) oslovených podnikateľov na druhú vlnu pandémie reagovala **skrátением úväzkov svojim zamestnancom** alebo to v najbližšej dobe plánuje. Radikálnejšie opatrenie akým je **prepúšťanie zamestnancov** pripravuje obdobná skupina podnikateľov (23 %), najčastejšie z oblasti stravovacích služieb (44 %).

V rámci jednotlivých odvetví hospodárstva sa pokles tržieb v oboch vlnách pandémie najvýraznejšie prejavil v odvetviach, ktoré boli najviac zasiahnuté protipandemickými opatreniami, akými sú **stravovacie služby, umenie, zábava a rekreačné činnosti**. „Obmedzenia budú na Slovensku v nasledujúcich týždňoch s veľkou pravdepodobnosťou viesť k ďalšiemu zásadnému poklesu tržieb MSP. Výrazný prepád do konca roka očakáva až 92 % oslovených podnikateľov na Slovensku,“ konštatuje Marián Letovanec, riaditeľ sekcie národných a medzinárodných programov Slovak Business Agency.

Pokles tržieb v prípade prvej aj druhej vlny pandémie zaznamenáva **väčšina oslovených podnikateľov** (94 %) z najohrozenejších odvetví. „V období realizácie prieskumu, na začiatku druhej vlny korona krízy, zaznamenávalo väčšie množstvo podnikateľov menšie prepady tržieb ako v prípade prvej vlny počas jarných mesiacov. Napriek tomu aktuálne až polovica oslovených MSP zaznamenáva pokles tržieb do 50 % v porovnaní s rovnakým obdobím predchádzajúceho roka. V súvislosti s ďalším vývojom druhej vlny pandémie v najbližších týždňoch však možno očakávať ešte negatívnejšie dopady na tržby MSP,“ dodáva Letovanec.

Dokázala doterajšia pomoc štátu podnikateľom kompenzovať straty?

V súvislosti so zavedením protipandemických opatrení viacerí podnikatelia očakávajú výraznejšiu pomoc, ako tomu bolo v prvej vlne. „Výsledky prieskumu ukazujú, že doterajšia pomoc od štátu ani zďaleka nevykompenzovala výpadok tržieb a straty, s ktorými sa musia podnikatelia vysporiadať,“ konštatuje Ján Solík, prezident Združenia podnikateľov Slovenska.

Pokles tržieb bol výrazne vyšší ako poskytnutá pomoc od štátu pri takmer polovici oslovených firiem (49 %). Najhoršia situácia je medzi podnikateľmi **v gastrosektore**, kde viac ako polovica (65 %) podnikateľov zaznamenala **výrazne vyšší pokles tržieb ako pomoc od štátu**. Doterajšia podpora dokázala úplne alebo aspoň čiastočne kompenzovať výpadok tržieb spôsobený vypuknutím pandémie v prípade pätiny podnikateľov (19 %). Z rôznych dôvodov pomoc od štátu doposiaľ nevyužila takmer tretina (32 %) oslovených firiem.

O vážnosti aktuálnej situácie podnikateľov na Slovensku svedčia aj ich návrhy podporných opatrení podnikania. Podnikatelia požadujú najmä **zniženie odvodov alebo ich čiastočné odpustenie (63 %)**. Viac ako polovica (**56 %**) podnikateľov preferuje opatrenia **vo forme priamych dotácií na úhradu svojich fixných nákladov**, teda nákladov, ktoré sa nemenia v rámci určitej výrobnéj kapacity alebo objemu poskytovaných služieb a podnik ich musí uhradiť bez ohľadu na to, aká je výkonnosť firmy, prípadne bez ohľadu na to, či podnikateľská činnosť vôbec prebieha.

„Uvedené zistenia pomerne jasne ukazujú priority, na ktoré by sa mala vláda sústrediť. Na jednej strane je to odvodové zaťaženie, na strane druhej využitie možnosti, ktorú nedávno oznámila Európska komisia. Tá umožňuje členským štátom podporovať podniky formou príspevku na úhradu časti fixných nákladov, ak v dôsledku pandémie koronavírusu čelia poklesu obratu aspoň o 30 %,“ zdôrazňuje Ján Solík.

Ďalšími opatreniami, ktoré by podnikateľom pomohli v tejto zložitej situácii, je **zásadné zníženie sadzby DPH (39 %)**, **zvýšenie maximálnej mesačnej výšky pomoci pre SZČO a jednoosobové s.r.o. (29 %)** a **navýšenie sadzieb paušálnej podpory vypočítanej z poklesu tržieb (28 %)**, ktoré už boli medzičasom prijaté vládou SR v reakcii na zhoršujúcu sa epidemiologickú situáciu.

Pri podmienkach platných od 15. októbra by viac ako polovica oslovených podnikateľov (54 %) udržala podnikanie po dobu minimálne nasledujúcich troch mesiacov. No až takmer polovica oslovených MSP z najviac ohrozených odvetví (46 %) v prieskume deklarovala, že nedokáže podnikáť dlhšie ako 2 mesiace. *„Podmienky vykonávania podnikateľskej činnosti sa však od 24. októbra ešte viac sprísnilo a zákaz vychádzania takmer úplne znemožní podnikateľskú činnosť v ohrozených sektoroch. Stojíme pred rizikom náhleho spustenia vlny konkurzov a likvidácií firiem v sektore služieb a začínajúcich podnikateľov,“* poukazuje Miriam Bellušová, generálna sekretárka Slovenského živnostenského zväzu. *„Firmy zároveň potrebujú aspoň základnú stabilitu a predvídateľnosť podmienok. Ak sa zmeny ohlasujú zo dňa na deň a prijaté pravidlá sú tak nejasné, že si ich odlišne vykladajú aj samotné ministerstvá, nepomáhame tým prežitiu podnikov ani udržaniu zamestnanosti,“* dopĺňa Ján Solík.

„Spolu so sprísňovaním pandemických opatrení na zamedzenie šírenia koronavírusu je nevyhnutné prispôbovať aj ekonomické opatrenia. Už teraz je jasné, že nová schéma 1. pomoci plus, platná od 1.11.2020 nedokáže kompenzovať náklady firiem v sprísnenom režime lockdownu. Urgentne preto očakávame zvýšenie rozsahu poskytovanej pomoci pre podnikateľov zo strany zodpovedných ministerstiev,“ uzatvára Miriam Bellušová.

O prieskume

Prieskum bol realizovaný Slovak Business Agency, Združením podnikateľov Slovenska a Slovenským živnostenským zväzom. Cieľom prieskumu bolo zistiť názory živnostníkov, malých a stredných podnikateľov vo vybraných odvetviach (ubytovacie služby, stravovacie služby, umenie, zábava, rekreácia, šport, vzdelávanie, maloobchod) na aktuálne prijímané opatrenia v súvislosti s druhou vlnou koronakrízy a získať informácie o preferovaných podporných opatreniach. Zber dát prebiehal od 13.10.2020 do 20.10.2020.